

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE
BcA. Michaely Navrátilové:
Praktická část – Restaurátorský průzkum a referenční restaurování
Středověkých nástěnných maleb v kostele sv. Bartoloměje v Pošné.
2013
Jaroslav J. Alt

V úvodu práce seznamuje studentka s objektem a akcí. V této souvislosti uvádí lokaci úseku maleb vybraného pro referenční restaurování v rámci presbytáře, jeho rozměry, zmiňuje i předchozí známé zásahy na díle.

V dalších kapitolách se studentka věnuje restaurátorskému průzkumu, nejprve popisuje část malby vybrané k provedení komplexního restaurátorského zásahu. Začíná umělecko-historickým průzkumem, stanovením jeho cílů a metodiky. Text je průběžně doprovázen obrazovou a grafickou dokumentací. V rámci této části průzkumu je věnována podrobná pozornost i restaurátorským zásahům, které byly na malbách provedeny od jejich objevení v roce 1955 do současnosti. Studentka v této souvislosti uvádí osobnost Františka Fišera, který jako první malby v presbytáři restauroval a upozorňuje na jeho některé další práce např. v kostele sv. Jakuba v Rovné nebo v kapli sv. Kateřiny ve Znojmě.

Následuje průzkum klimatu v interiéru, vlhkosti a salinity omítek a zdiva. Studentka opět nejprve stanoví cíle a metodiku práce, pozornost je věnována příčinám zvýšené vlhkosti prostředí a stavebních materiálů i jejím důsledkům, t. j. migraci vodorozpustných solí, degradaci omítkových a barevných vrstev, mikrobiologickému napadení i nárůstu zelené řasy. I tato část průzkumu je průběžně doprovázena obrazovou dokumentací, jak fotografickou, tak grafickou. Podrobně jsou zpracována data získaná dlouhodobějším monitoringem relativní vlhkosti vzduchu. Stejně tak pečlivě jsou zpracovávány výsledky analýz při stanovení obsahu vlhkosti v omítkách, koncentrace vodorozpustných solí, mikrobiologického napadení. Výstupem této části průzkumu je celkové zhodnocení klimatu objektu a návrh na sanační opatření.

Další část práce je již věnována průzkumu nástěnných maleb. Studentka si opět u jednotlivých etap průzkumu jak neinvazivní, tak invazivní části, nejdříve stanovuje cíl a metodiku práce. Dílčí kroky průzkumu jsou velice precizně realizovány, text je průběžně doprovázen obrazovou a grafickou dokumentací. V krátkém shrnutí výsledků průzkumu zmiňuje, mimo jiné i velmi důležité poznatky týkající se časové posloupnosti v presbytáři postupně vznikající středověké malířské výzdoby. Na základě výsledků průzkumu studentka vypracovává koncepční záměr vlastního restaurování vybraného úseku maleb. Následně se věnuje velmi precizním zkouškám materiálů a technologii restaurování. U dílčích úkonů vždy nejprve stanoví cíl a odpovídající metodiku postupů. Následuje detailní návrh komplexního restaurátorského zásahu.

Kapitola 2.5 a následující podkapitoly velmi podrobně zachycují postup restaurování v jednotlivých krocích. Text je doprovázen obrazovou dokumentací. Závěrem Michaela Navrátilová doporučuje režim zajišťující pokud možno optimální podmínky v interiéru kostela, které by měly zabránit další degradaci malby.

Použité materiály a technologie jsou uvedeny v textové příloze práce. Stejně tak seznam použité literatury, pramenů a internetových zdrojů s daty dostupnosti. Následuje obrazová příloha s fotografickou dokumentací k průzkumu, vlastnímu restaurování, laboratorním analýzám vč. tabulek a grafů. Práci uzavírají poznámky vztahující se k jednotlivým indexům v textu.

Hodnocení

Práce je velmi precizně provedena. Studentka se snaží jednotlivé kroky, jak v průzkumu, tak i vlastním restaurování velmi pečlivě zvažovat a na řešenou problematiku pohlížet z několika úhlů pohledu a hledat optimální řešení. Všechny zkoušky jsou prováděny až s úzkostlivou přesností, ať již se jedná o laboratorní analýzy a hodnocení jejich výsledků, tak následné formulování konečných výstupů. U vlastního restaurování je přístup obdobný. Studentka si již v průběhu restaurátorského průzkumu postupně formulovala a upřesňovala koncepci restaurátorského zásahu. Výsledek je velmi kultivovaný. Zvolený restaurátorsko-konzervátorský přístup zohledňuje historickou vypovídací hodnotu svěřeného díla, současně však nepředstavuje nebezpečí možné dezinterpretace jeho výtvarných kvalit. Studentce se, podle mého názoru, podařilo vynikajícím způsobem vyřešit problematiku prezentace restaurovaného díla v jeho výtvarné kvalitě, bez toho, že by právě v rámci restaurátorského zásahu do díla vstupovala formou jakýchkoli estetizujících prvků. Práce byla velmi náročná již vzhledem ke stavu maleb, který bylo možné charakterizovat jako havarijní. Časově, technicky i technologicky bylo náročné především strukturální a hloubkové zpevnování omítkových vrstev, ale i konsolidace vrstev barevných. Velkou pozornost věnovala studentka tmelení defektů, jehož zvolená forma je, z hlediska jeho integrace v malbě a současně snadné identifikovatelnosti, velmi vynalézavá. Průzkum je, co do kvality, tak i kvantity provedených analýz, vysoce nadstandardní. Jedním z výsledků průzkumu, který považujeme za objevný, je přesnější definování časové posloupnosti postupně vznikající malované výzdoby interiéru presbytáře v období od poslední čtvrtiny 13. do cca 80tých let 14. století. Průzkum do značné míry více osvětlil některé nesrovnalosti v identifikaci jednotlivých časových vrstev malby, jak jsou doposud uváděny v odborné literatuře. Samozřejmě, že k dalším upřesňujícím poznatkům se bude docházet v průběhu restaurování dalších partií malované výzdoby presbytáře, ale toto restaurování, které je náplní této diplomové práce, by mohlo být určitým nasměrováním, kudy se v navazujících průzkumech ubírat.

Formální stránka práce odpovídá parametrům vyžadovaným na Fakultě restaurování Univerzity Pardubice.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm **výborně**.

V Trstěnici dne 20. 9. 2013

Jaroslav J. Alt